

El nou brot de narrativa valenciana

La literatura del País Valencià viu una època enriquidora gràcies a autors com Martí Domínguez, Xavier Aliaga, Salvador Company i Urbà Lozano. Formen part d'un grup d'escriptors nascuts pels volts dels anys 70 que han contribuït a dinamitzar la narrativa valenciana en català

XAVIER ALIAGA

a
llegim

50-51

- Entrevista a Roberto Saviano, que publica 'La banda dels nanos'
- La 'Gramàtica dels noms propis' de Todó

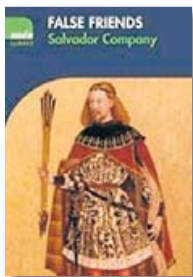
52-53

- La veu i el poder de Mary Beard, sempre imprescindible
- Colson Whitehead narra els pecats originals dels EUA

◆◆◆◆◆ Núria Juanico

L'ASSASSÍ QUE ESTIMAVA ELS LLIBRES
MARTÍ DOMÍNGUEZ
PROA
320 PÀG. / 18,50 €

FALSE FRIENDS
SALVADOR COMPANY
MÉS LLIBRES
400 PÀG. / 20,95 €

La narrativa valenciana en català viu un moment de plenitud. Els últims anys la literatura nascuda al País Valencià s'ha nodrit d'una àmplia varietat de veus que alimenten la riquesa de la narrativa i constaten que travessa una bona època. Manuel Baixauli, Joan Benesiu, Raquel Ricart, Núria Cadenes i Maria Josep Escrivà són alguns dels noms que en formen part. Es tracta d'escriptors nascuts pels volts dels anys 70 i que ostenten una trajectòria literària sòlida, amb unes quantes novel·les publicades i un bagatge professional abundant. Les últimes setmanes, aquesta revitalització es pot palpar a les llibreries amb l'arribada de diversos títols d'autors valencians.

"Estem en un moment global de desfeta intel·lectual. A través de la novel·la, puc llançar un clam cap a la importància del valor social de la universitat i parlar de la pèrdua de la funció social de la literatura", explica Martí Domínguez (Madrid, 1966), que condensa aquesta visió crítica a *L'assassí que estimava els llibres*, publicat fa poc per Proa. La sisena novel·la de Domínguez trenca amb el to eminentment dramàtic de *La sega* (Proa, 2015), la seva obra anterior, i dibuixa un retrat mordaç de la burgesia en l'actualitat. Domínguez explica que escriu "pen-

sant en Catalunya" perquè vol "fer lectors". Aquesta decisió l'ha portat a elaborar un relat amb una ubicació geogràfica d'una certa ambigüitat, ja que el llibre no fixa l'acció en un indret concret. "Volia situar la novel·la en un lloc pròxim al lector català i, per això, he exclòs els problemes locals de la història. El meu Eixample és el vostre Eixample", afirma Domínguez. La crítica al panorama cultural és el motor principal de la novel·la, que avança a partir d'una trama policíaca per furgar en les febleses del món acadèmic i editorial. "Molta gent ha abandonat l'hàbit d'estar informat culturalment. Volia mostrar la ignorància feliç en què viu gran part de la societat", diu l'escriptor, que també fa un retrat àcid de la universitat. "Cada vegada es creen més erudits i menys intel·lectuals. Hem de recuperar la figura dels intel·lectuals, que ara no tenen ni contacte ni capacitat d'influència social", lamenta.

Salvador Company (València, 1970) també treu els draps bruts de la universitat i del món editorial, però ell ho fa amb un thriller sociolingüístic clarament arrelat a València. *False friends* (Més Llibres) actua com un mirall irònic i punyent de la realitat valenciana, que Company reflecteix des de la visió d'una persona de fora, una noia francesa amb orígens valencians que arriba a Va-

lència per elaborar una tesi doctoral sociolingüística. "La intenció inicial és plasmar la realitat des d'una mirada teòricament objectiva i neta. Però alhora volia demostrar que a la pràctica és impossible, perquè la protagonista té arrels valencianes i, per tant, està condicionada", apunta Company.

L'impacte del "rebuig lingüístic"

En el cas de Company, la llengua té un paper cabdal i actiu al llarg de tota la novel·la. Aprofitant la investigació acadèmica de la protagonista, l'autor juga amb les varietats dialectals del català oriental i occidental i planteja situacions recurrents a València, com ara el predomini implacable del castellà en les converses que es poden sentir al metro. Precisament per això, Company lamenta que a vegades a Catalunya hi hagi "un rebuig lingüístic" de les novel·les valencianes. "Des de la centralitat de la nació catalana no s'entén. Hi ha un cert menysteniment de la narrativa valenciana", assegura l'escriptor, que compara la situació amb el rebuig dels autors del

"HI HA UN CERT MENYSTENIMENT DE LA NARRATIVA VALENCIANA", DIU COMPANY

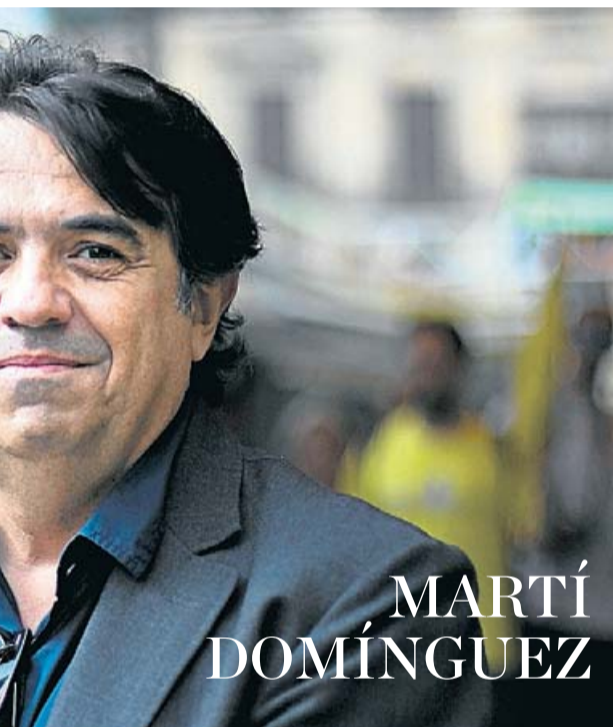
TERESA LEÓN / AJUNTAMENT DE TARRAGONA

PERE VIRGLI

SALVADOR
COMPANY

MARTÍ
DOMÍNGUEZ

CÈLIA ATSET

URBÀ
LOZANO

PERE VIRGLI

boom llatinoamericana per part dels lectors espanyols, “salvant les distàncies”. Com altres escriptors, a Company li és difícil sentir-se representat en l’escena literària catalana, però tampoc sent que formi part de la valenciana. “Soc als llimbs. A Catalunya soc una curiositat valenciana, i a València soc algú de fora perquè publica a fora”, diu.

Per a Urbà Lozano (Alginet, Ribera Alta, 1967), una de les dificultats és encara “el trànsit literari, sobretot des de València cap a Catalunya”. Ell ho atribueix, en part, al fet que “l’ús de solucions morfològiques i lèxiques valencianes molesta a alguns lectors, tot i que la llengua no hauria de ser un problema”. Lozano acaba de publicar *Vindrà la mort i tindrà els teus ulls* (Bromera), un relat –guanyador del premi Enric Valor de novel·la– farcit d’introspecció sobre un home que rescata els records del passat davant l’absència de la seva amant. “M’interessava explorar la idea d’un home gran enamorat d’una persona bastant més jove que ell. També volia escriure sobre el fet que no s’acaba d’identificar ni amb el lloc d’acollida ni amb l’originari”, explica Lozano, que situa l’acció en un poble proper a València però no precisa quin és. La decisió respon a la voluntat de l’autor de fer un retrat genèric dels pobles de la ribera del Xúquer i de mostrar com ha canvi-

VINDRÀ LA
MORT I
TINDRÀ ELS
TEUS ULLS
URBÀ LOZANO
BROMERA
216 PÀG. / 18,95 €

LES QUATRE
VIDES DE
L'ONCLE
ANTOINE
XAVIER ALIAGA
ANGLE
224 PÀG. / 16,90 €

at la seva fesomia des dels anys 60 fins ara. “Físicament la distància és la mateixa, però ara hi ha moltes més facilitats d’accés, de manera que són més a prop de València que abans”, indica Lozano.

Retratar València a la postguerra

La València dels segles XX i XXI també transita per la novel·la de Xavier Aliaga (Madrid, 1970) *Les quatre vides de l'oncle Antoine* (Angle), amb la qual va guanyar el 27è premi Ciutat de Tarragona de novel·la Pin i Soler. El País Valencià hi adopta una presència secundària per qüestions narratives: el protagonista de la història, l’Antonio, fuig d’Espanya durant els primers anys de la postguerra i mor jove lluny d’on va néixer. Aliaga alterna el relat de les vivències del seu oncle amb la seva investigació per descobrir-les, un procés que el porta inevitablement a abordar experiències pròpies del present i del passat.

Una de les particularitats de la novel·la és el narrador, que parla en segona persona del singular, una opció poc habitual en la literatura. “Era l’opció que funcionava millor. La primera persona m’empenyia a parlar massa de mi”, apunta Aliaga, que ha procurat “parlar sobretot de la família” i explicar “les connexions i els efectes de la recerca de la història d’una manera que no fos artifici-

al”. Al llibre l’autor menciona alguns autors catalans que li han servit de referent o bé que tenen un cert vincle amb la seva història, com ara Francesc Serés, Jaume Cabré i Vicenç Villatoro.

De fet, Aliaga es considera “afortunat” perquè la seva literatura està “prou connectada amb Catalunya i les illes Balears”. Tot i això, ell se sent “molt integrat” en l’escena valenciana i assegura que no se sent desarrelat, malgrat que “hi ha buits i mancances mútues, tant al País Valencià com a Catalunya”. Això no implica, però, que el panorama sigui pessimista per als escriptors valencians. L’impacte dels autors nascuts als anys 70, que Company qualifica de “rebrot de la narrativa valenciana”, ha ajudat a eixamplar la base de lectors els últims anys. “Som de les primeres generacions que van anar a l’escola en valencià. No tenim problemes per viure i escriure en la nostra llengua, ho vivim amb normalitat”, precisa Lozano. L’aparició de segells editorials com Sembra Llibres i Més Llibres també ha contribuït a potenciar la visibilitat de les seves obres a Catalunya. “Són segells que fan plantejaments atrevits. Publiquen coses que mai agafarien les grans editorials”, corrobora Aliaga, que assenyala que, “sense ells, la literatura valenciana seria molt menys rica”. ♦

QUATRE VEUS MÉS DE LA NOVEL·LA VALENCIANA

Eduard Mira

Després d’endinsar-se en l’Edat Mitjana en les seves dues novel·les anteriors, Eduard Mira (València, 1945) viatja fins als segles XVII i XVIII amb *El tinent anglès* (Llibres de la Drassana). Ho fa a través de la figura d’Antoni Cruanyes, un personatge amoral però entranyable que deixa Dènia per convertir-se en espia. L’obra és un fresc monumental de la Guerra de Successió i, alhora, una novel·la d’aventures on tenen lloc batalles navals, intrigues de palau i revoltes successives.

Anna Moner

Esriptora i artista plàstica, Anna Moner (Vila-real, 1967) va coronar-se com una de les revelacions de Sant Jordi el 2015 amb *El retorn de l’hongarès* (Bromera). Inserida en el món de la novel·la gòtica catalana, l’escriptora es caracteritza per una prosa minuciosa i incisiva, a través de la qual elabora retrats precisos de la cruesa del segle XIX. Moner, que és articulista del diari *La Veu*, va debutar en el món literari amb *Les mans de la deixebra* el 2011. *El retorn de l’hongarès* és la seva segona novel·la.

Joan Garí

Amb una trajectòria brillant, Joan Garí (Borriana, 1965) és una de les veus més solvents i heterogènies de la literatura valenciana. Garí ha conreat la poesia amb títols com *Física dels límits* (7 i Mig, 2001) i *Poema d’amor en dos temps* (7 i Mig, 2000); l’assaig amb llibres com *Un cristall habitat* (Tàndem, 1999), i la novel·la amb *La balena blanca* (Edicions 62, 2007). La literatura i la gastronomia són dues temàtiques recurrents en l’obra de Garí.

Mercè Climent

La literatura infantil i juvenil valenciana viu un moment de riquesa i Mercè Climent (Alcoi, 1981) n’és un bon exemple. Autora de llibres com *Marc i el poder sobre el temps* (Onada Edicions, 2013), Climent s’ha consolidat com un dels noms més interessants de la literatura infantil i juvenil. També ha fet incursions en la literatura d’adults amb títols com *Somiant amb Aleixa* (Edicions del Bullent, 2010).